

2022-05-23

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2021/336

Kommunstyrelsen

Politikerinitiativ – Vänortsavtal med Ukraina

Politikerinitiativ den 4 april 2022 av Gunilla Grudevall-Steen (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen noterar att utifrån rådande läge i Ukraina finns i dagsläget inga möjligheter att inleda vänortssamarbete med Ukraina. Kommunstyrelsen noterar att möjligheten att ingå vänortsavtal med en stad i Ukraina kommer att ingå i stadsledningskontoret översyn av kommunens internationella policy och vänortssamarbeten. Översynen genomförs hösten 2022. Med denna notering är politikerinitiativet färdigbehandlad.

Sammanfattning

Gunilla Grudevall-Steen (L) har i ett politikerinitiativ föreslagit att Nacka kommun, när förhållandena tillåter, tar adekvata kontakter för att förverkliga ett vänortsavtal med en stad i Ukraina i syfte att hjälpa till med landets återuppbyggnad.

Nacka kommun har en policy för sitt internationella arbete som är i behov av översyn. Därför föreslås att kommunstyrelsen noterar att det utifrån rådande läge i Ukraina inte finns möjligheter att inleda vänortssamarbete med Ukraina och att möjligheten att ingå vänortsavtal med en stad i Ukraina kommer att ingå i stadsledningskontoret översyn av kommunens internationella policy och vänortssamarbeten.

Förslaget i politikerinitiativet

I politikerinitiativet föreslås att Nacka kommun, när förhållandena tillåter, tar adekvata kontakter för att förverkliga ett vänortsavtal med en stad i Ukraina. Bakgrunden till förslaget är det behov av hjälp och stöd ukrainska städer och samhällen kommer att stå inför när konflikten är över. I sitt tal till Sveriges riksdag nämnde Ukrainas president Zelenskyy att behovet av hjälp kommer att vara stort i återuppbyggnadsskedet och föreslog att svenska och ukrainska kommuner upprättar vänortsavtal.

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Kommunstyrelsen överlämnade den 4 april 2022, § 129, politikerinitiativet till stadsledningskontoret för utredning och förslag till beslut.

Vänortssamarbete utifrån ett kommunalrättsligt perspektiv

Utifrån 2 kapitlet kommunallagen framgår kommuners allmänna befogenheter och den så kallade lokaliseringprincipen. Av 2 kapitlet 1 § kommunallagen anges att kommuner inte får ta hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ta hand om. Bestämmelsen tar sikte på när en angelägenhet exklusivt faller inom någon annans befogenhet, till exempel statliga angelägenheter såsom försvars- eller utrikespolitik. Kommuner kan i vissa fall engagera sig i verksamhet som sträcker sig utanför rikets gränser utan att ett sådant engagemang kommer i konflikt med lokaliseringprincipen. Utrikes- och biståndspolitik hör annars traditionellt sett till det statliga ansvarsområdet.

Av förarbetena (Kommunala kompetensutredningen, SOU 2007:72, s 83) slås fast att vänortsförbindelser rimligen tillgodoser sådana angelägenheter som har en ”klar kommunal karaktär”. Detta motiverades med att vänortssamarbete har en klar kommunal karaktär, dvs. de områden och åtgärder som det omfattar skulle sannolikt anses vara kommunala angelägenheter inom en svensk kommun geografiska område. Vidare att även utanför en kommuns geografiska område så får åtgärderna anses vara av allmänt intresse med anknytning till kommunmedlemmarna. Slutligen tydde det mesta på att vänortssamarbeten relativt sett inte innefattar särskilt stora ekonomiska åtaganden i de kommunala budgetarna. Utifrån dessa aspekter bedöms ett vänortssamarbete rymmas inom den kommunala kompetensen så länge samarbetet har en anknytning till kommunmedlemmarna, inte innebär större ekonomiska åtaganden och inte sker utifrån ett utrikespolitiskt ställningstagande.

Kommunens internationella policy och vänortssamarbete

Nacka kommun har en internationell policy (2013-10-21) som antagits av kommunstyrelsen. Av policyn framgår bland annat att kommunen övergripande deltar kommunen i relevanta, multilaterala nätverk snarare än i traditionellt vänortsutbyte. Med befintliga vänorter finns möjlighet till ömsesidigt lärande och påverkan för en global, hållbar utveckling. Av kommunstyrelsens ärende om ”Återrapportering av översyn av styrande dokument” anges att den internationell policyn är föremål för en översyn av ledningsstaben. Då rådande läge i Ukraina inte medger att ett vänortsavtal är aktuellt i dagsläget finns goda skäl att möjligheten att ingå vänortsavtal med en stad i Ukraina ingår i stadsledningskontoret översyn av kommunens internationella policy och vänortssamarbeten som planeras att genomföras hösten 2022. På så sätt kan kommunen ur ett helhetsperspektiv ta ställning till hur kommunen på bästa sätt kan verka i internationella sammanhang utifrån kommunens förutsättningar och behov av samarbete. Även utifrån de kommunalrättsliga principerna, som anges ovan, behöver ett samarbete ha en anknytning till Nackabor och Nacka som kommun. Utifrån översynen av den internationella policyn finns möjlighet att ta ett samlat

grepp kring nämnda aspekter samt hur kommunens internationella samarbete ska utformas framöver. I detta arbete ingår då naturligt även att se över möjligheten att ingå vänortsavtal.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut medför i detta skede inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut medför i detta skede inga konsekvenser för barn. När ett vänortssamarbete upprättas finns förhoppningen om att samarbetet också ska vara till nytta för barn både i Nacka och i vänorten.

Bilagor

Politikerinitiativet

Henrik Ahl
Stabschef
Ledningsstaben

Hanna Virtanen
Dataskyddsombud
Ledningsstaben